

„Шын“ 50 жашына

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 203 (8885)
1975 чылдын
АВГУСТ
29
ПЯТНИЦА
1925 чылда
үндөүрлөгөн
Өрттө
2 көп.

Тыва АССР-ниң ажилчы чоннарының коммунисттик ийги-
зилдигинин, оларны ажил-агый болгаш культура тургу-
зуушкунуң сорулгаларын күүсөдиринче мобилизастары-
ның талазы-биле үрө-түңүлдиги ажилы дээш республика-
ның «Шын» солуну ССРЗ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму-
нуң 1975 чылдын август 8-те Чарлыын Ёугаар «Хүндүлел-
дин Демдээ» орден-биле шаңнаткан.

„Солун чүгле коллективтиг пропагандист
болгаш коллективтиг агитатор эвес, харын
ол ышкаш коллективтиг организақы“.

У. Уязов

ЛЕНИНЧИ ШЫНЧЫ СӨС

Тывага эң баштайгы национал солун болур «Шын»-ниң бирги дугурагы чырыкче үнгө-ден бээр таптыг-ла бежен чыл болган.

Солун чүгле төөгүнүң дүргө херечи эвес, а харын тыва чеге чаа амдырал дээш демиселиң илелкейлиг киржикчи. Бичээгаш бирги национал солунуң тургустунганы тыва улустуң культуруда амдыралында он-загы черин ээлеп турар.

«Шын» солун үндөүрлөгөн, тыва партияның орун иези, арат кижиниң «чырыкче» делегейже, билдире эң баштайгы «соңгазы» алган.

ТАРН ТК-ниң органы тургустунганы РКП (б) ТК болгаш Совет чакта тыва улуска акм-дүмүшүн улуг дүзүниң хержес. Ол үдө Тывага турган РКП (б)-ниң район бюросу ол айтарының 1924 чылда-ла көдүргөн, оңу боттандырып-биле дерек кырылда баяннар-ны кылган. 1925 чылдын апрель 16-ла болган бодунуң ху-рамына ол министрлер деме-дээ: «ССРЗ-ниң Даштык хер-ектер улус комиссарында ти-пография станогун, оң шриф-тыларын, саазынын болгаш өскө-дөө материалдарын, а олар-биле калы ТАРН ТК-ниң ор-ганы болур солунуң үндүр-инге херектиг моол шрифти чорудуп берген. Манускрипт-ден типография херээн билар ийя өрүктүн, машиниста, тус-кай эртемниг кижини чаала алганлар». ТАРН ТК бодунуң органы тургустун алар дээш солунуң «кемчелерин агаан. Солунуң тыва дилга үндүр-риниң арзагы» чылда чок чүве болганда, моол дил-билер киндилерин солун хер-екте өндүрүн-биле РКП (б) райбюросунуң органы «Крас-ный пахарь» солунуң типог-рафиячынык шпалит чорут-кан. Ол бүгү белеткедирини түңдөлгө, эң баштайгы тыва солун 1925 чылдын август 31-де эрги моол бижик-биле моол дил кырынга «Эрге ил-дөөлөк Тыва» деп ат-биле үнгөн. Ол хун болза «Шын» солунуң төртүңгөн хуну болур. Бирги номерин үндүрүңге киршиген «Правда» солунуң хоочун ажилдачызы эш Ф. Пудалов 1926 чылда РКП (б) ТК-ның «Красная печать» деп сеткү-лүңге тыва национал солуну-нун үндөүрлөгөнүң дугайында миччаар билээ:

«Национал үкүн-бижин чок улустуң дилына солун үндү-рери дег бөгө чүве найда боор. Ийтагал-ла оон «ла-дывас биле». Шынап-ла орун иштерин тургустун болгаш тыныгыр чоруу бирги номер-ини чырыкче үперинге улуг салдарык болган чугаа-жок.

1925 чылдын сентябрьда со-луну «Тываның шыны» кыл-дыр эле алган. Ол 1930 чылда

чедир моол дил кырынга үкүн мөлтө болгаш моол би-жик билдир кижилер дыка хо-вар турганыннан номчукудулар эвээш турган. Ийчалажок солунуң моол дилга база үн-дүрүп, парлапта херээн сайзы-ралын эгелээш мурнунда со-лун, сеткүүд чок чорган тыва улуска чедипкини болган.

ВКП (б)-ниң болгаш совет улустуң улуг дузаламчызы-биле 1930 чылда тыва үкүн-бижини чогааткан. Ол-ла чылдын июль 3-тен эгелеп тыва бижиктин үкүтерин, оң дүрүмү, бижикке калчаар өр-түрүн солунга парлап эгел-ээш. Мурнунда «Тыва арат-тын шыны» деп алап турган солунуң 1931 чылда «Шын» деп алай берген.

«Шыны» тыва дилга пар-лап эгелээниден бээр оң ариннарлыг ТАРН ТК-ның болгаш ТАР чазактың док-таалдарын, шийтирлерин парлап, оларны боттандырап хемчегелерин айттып, чурттуң ажил-агыйын, өртем, культу-раны сайзыралар, араттарын революстуг езуга кижизидер дугайы, ССРЗ-де социализм тургузуушкуну, оң маадыр-лык чоңуңуң демиселин, Тыва-га ССРЗ-ниң дузаламчызын база оң чоңу-биле тыва улус-туң интернационалды харыл-таазын, он-найыралын улам бижидер дугайы, делегей байдалы болгаш өскө-дөө чүдүлери тодаргай бижин турган.

Интертурлуг тыва дилдин болгаш чеген чогаалдын үндө-үрлөгөн тургустунарына «Шын» солунуң ролю ий-чээр-да аяныч улуг. 1930 чылдын октябрьда прова чо-гаалдын баштайгыны «Самбу-кайың чугаазы» парлаттын-ган. Чугаазче чоон өрүктү ол иези.

Мылчанган «Шын» солун болза, Тыва капиталисттик эвес оруктап хөгжүүр, чур-туң ажил-агыйын, оң кол азыр—мад ажилын хөгжү-дөр, араттарын культуразын бейлдер, Тывага революстуг чаартылгаларын боттандырап чоңу кижизидер херекке ТАР биле ССРЗ-ниң, тыва улус биле совет улустарынч арзынга акы-дүмүшүңи харылдааларны бижылаар херекке ТАРН-ниң илелкей-лин дузаламчызы бооп турган.

Ала-чурттуң Улуг дайыны-нда калың-лоңхун чыдарын-да совет улустуң маадырыг демиселин, тыва улустуң па-триоттуг чүдүзүн «Шын» со-лун номчукудуларына чүгө дилданып чедирин тургаш эвес, харын Совет Эвилелиңче материалдыг дузаны күште-диринче намын чыгып кий-гизин чогта негдөөдөгү бот-тадыларына улуг кижизид-дикти, организақы амдыды болуңуң арыннарпн дамыш-тыр чорудун турган. Оң

ариннарлыг Тываның мур-бакчы кижилериниң чалбыш-тыг сөстери чатталанып тур-ган.

Тываның Совет Эвилелиңге акы тура-биле киргезиниң соода социал-экономик-тиг амдыралга соци-алисттик харылдааларын хе-вилеттерин экономика бол-гаш культура тургузуушкуну-нага социалисттик хевирлерин тайылбырлап, негдөөрлеринге солун улуг ролюг болган. Кошкун араттарын сууржу, коллективтиг ажил-агыйже шийдилеп турар үеде, ленинчи кооперация өрөдлин тайыл-бырларынга, араттарынч со-циалисттик маскарал болжар-ынга холбайган өскө-дөө ай-тырларынын солун доктаамал тырыдып турган.

Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле, совет улус-тарынч акы-дүмүшүңи дөткөм-чезиниң ачылында Совет Тыва экономика, культуразы чектелген Автономуг Совет Социалисттик Республика алган. Оң-биле кады «Шын» со-лун база сайзырал, быжыкан.

Сөөлү чылаарда партияның съездилеринин болгаш СЭКП ТК-ның пленумдарының ший-тирлерин күүсөдирин-биле кол кичээгелдин экономика айт-мырлары ханы чырыдарының, инитили бүүдүрүмүнүн аажымтык болгаш күш-билеринче бүүдүрүкчүлүк белилери-че, үлетүрүнүң база колдө ажил-агыйын продукциянын шийинери эккилдеринче, туттуну турар объектилерин дүрөң ажилдаче кирип, а ажилдаа чык кирген бүүд-үрлөгөн долу күчүзүн аяктың хуусаа бетинде ший-кээди алдырине угалыг пропагандалаачы болгаш органи-зақы ажилы «Шын» солун чорудун турар.

Солунуң кол темазы болза социалисттик чырыкты пропа-гандалаары болгаш организа-стозары. Районнар, ажил-агый-лар, бүүдүрүлелер, бригадалар, нехтер, ажилчылар болгаш колхозчулар, арзында соци-алисттик чырыктын, социали-стик хууурагелдерин канчаар чоруп, күүсөди турарын солун чүгө чырымыл турар эвес, а харын чамдик таварылгаларда оң организақымы, арбитри болу берген.

Солунуң арыннарында ком-мунисттик, интернационалдык болгаш патриоттуг кижизидил-ге, база совет амдыралды пропагандалаар айттырыг кол черин ээлеп турар. Ол айт-тырларын доктаамал, ханы чы-рыдары-биле «Кужуус» — на-йыралда», «Дайныч, күш-ажымч болгаш революстуг эл-дар», «Ийн делегей, ийн амы-дырал» деп тускай арыннарны үндүрүп турар.

Партия организациязларының ууртуугачы, башкарыкчы бол-ууртуугачы, башкарыкчы бол-ууртуугачы (Улаңчымы 2-ги арныда).

СЭКП Тыва область комитетин, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму болгаш Министрлер Чөвүлели алдарлыг ой—«Шын» солунуң 50 чылы бол-гаш оң «Хүндүлелдин Демдээ» орден-биле шаңнатканы-биле холбайтыр ре-дакция коллетивинге, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүгү номчу-чуларынга изиг байыр чедирип тур.

«Шын» солунуң тургустунганы анык Тыва Арат Республиканың ам-дыралына улуг болушкун болган. Солун болза Улуг Октябрьниң идеяларын, ССРЗ-ге социалисттик тургузушкунуң чедипкинерин, хөгжүлдөнүң капита-листтик эвес орунун дугайында ленинчи өөредигин болгаш Коммунисттик партияның база Совет куруениң национал политиканын пропагандалап келген. Солун Тываның ажилчы чоннарын пролетары интернационализминг бүү-зүңгө, совет улус-биле акы-дүмүшүңи найыралга кижизидип, Совет Эвилели-нин Тыва Арат Республикага бүү талагы дузаламчызын боттуг чикентерге көргүзүп турган. Солун улус-демократтыг тургузуңу бижылаарынга, деп-шилгелиг политиктиг, социал-экономиктиг чаартылгалары боттандырыңче күш-ажымчы арат массаларны мобилизастарына, тыва бижикти негдөөдөр-инге, чоң ортузунда бижин билбес черүңтү узутиазарыга, тыва литерату-рын хевирлеттеринге болгаш хөгжүүрүнч чүгө ролю ойнан.

ССРЗ-ниң составына Тываның эки тура-биле каттышканының соода «Шын» социалисттик тургузушкунуң сорулгаларын боттандырап дээш ажил-чы чоннарың демиселиг партияның область организациязының ууртуугазы-биле илелкейлиг кирип турган.

Партия болгаш улус коммунизминг материал-техниктиг баазаны тургузар талазы-биле өндүр улуг сорулгаларын шийтирлеп турар амгы үеде «Шын» партияның XXIV съездилеринин, СЭКП ТК-ның Пленумдарының шийтирлерин чедипкинерин боттандырыңче ажилчыларны, колхозчуларны болгаш интел-лигентияны мобилизастарына республиканың партия организациязларына ду-залап турар. Солун СЭКП-ниң болгаш Совет куруениң иштики табыш даштынч политиканы, партияның XXIV съездилерин аяккап кылганы Тайбың про-

грамманы боттандырап талазы-биле СЭКП Төп Комитетинин, оң Политбюросун, эш Л. И. Брежневтиг бодунуң ажил-чорудулганы илелкейли-биле про-пагандалап турар.

«Шын» ажилчы болгаш нөддө бижикчилериниң хөй саныг өртүдүңгө дай-нып келген болгаш даянып-даа турар.

СЭКП Чөвүлели болгаш Дээди Сөвединиң Президиуму болгаш Министрлер Чөвүлели солун болза ленинчи принциптерин эвербешаан, моон соң-гаар-да партияның болгаш чазактын шийтирлериниң күүсөлдүзүн дай-ныкча пропаганда болгаш организақымы болур, Тываның ажилчы чонна-рының ажил-агый болгаш культура тургузуушкунунда чедипкинерин, беш чылдың планнарын болгаш алган хууурагелерин хуусаа бетинде күүсөдир дээш оларны демиселин бүү талагы болгаш ханы чырыдар, кижилерге бедик идея-политиктиг база моральдыг шийирлерин, инитилел мурнунга харысалгалыг болур черүңтү сиңиктирер, ленинчи национал политиканың чедипкинерин тода көргүдөр, бистик чуртувустуң улустарының бүүдүс найыралының бүү-зүңгө ажилчы чоннарын кижизидеринге илелкейлиг киржир дээринге илептер турар. «Шын» массалар-биле харылдазын улам бижылаар, авторлар активни хүрээленин калбартыр ужурул.

Ажилчы чоннарын коммунисттик кижизидилгезиниң херээнге, СЭКП-ниң XXIV съездилерин шийтирлерин боттандырап, республиканың экономикаын болгаш культуразын улам ыаай хөгжүдөр дээш, Совет Эвилелиниң Коммунисттик партияның XXV съездилерин төлөпиг уткуур дээш демиселге чаа-чаа чогаалдык чедипкинерин болурун «Шын» солунуң редакциязының коллетивинге, оң ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге СЭКП обкомун, республиканың Дээ-ди Сөвединиң Президиуму болгаш Министрлер Чөвүлели күүсөп тур.

СЭКП ТЫВА ОБКОМУ
ТЫВА АССР-НИИ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУ
ТЫВА АССР-НИИ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ

С. И. САМБА-ЛЮНДУП БОЛГаш М. Д. СЕВЕН АЛГА ТЫВА АССР-НИИ КУЛЬТУРАЗЫНЫН АЛДАРЫН АЖЫЛДАЧЫЗЫ АТТЫ ТЫСЫР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИИ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

Журналистика талазы-биле ачы-хавыгазы дээш Тыва АССР-ниң культуразының ал-дарлыг ажилдачызы хүндү-лүг атты тысыры болза:

Салчак Кокаракович Самба-Люндупка — «Шын» солунуң хариысалгалыг секретарының оралакчызы;

Монгуш Дойнаевич Семенов — «Шын» солунуң Чөвү-Хемчи болгаш Ёвүр районнарда корреспондентизи;

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Секретары С. КРАСНЫЙ.

Кызыл хоорай, 1975 чылдын август 28.

«Шын» солунуң бежен хары-лааны-биле байыр чедирип тур бис. Республиканың экономика-зының болгаш культуразының улам-на чектелешкини дээш демиселге, ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидеринге, СЭКП-ниң XXV съездилеринге адал болурун саала-тырыг чөп-чаа чогаалдык чедипкинерин болурун редакцияның коллективинге, автор активинге күрээдиң.

ССРЗ-ниң Журналистер Эвилелинин баштаар чери.

«Шын» солунуң бирги номери үнгөн хүнден бээр 50 чыл холбайтыр солунуң ажилдачыларына, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүү номчукудуларынга «Труд» солунуң редакция коллективин, бистик бүү коллектив изиг байыр чедирип тур. «Шын» солун республиканың ажилчы чоннарынын шагдан тура эки өвүңү, сүмөлөкчизи болу берген. Совет эрге-чагырганың чыдарында Тываның чогу Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле экономикага бол-гаш культурага үндөш чар-тылгаларын боттандырап, амдыралды социалисттик эгел-дере бүүрүн-биле эле тургус-кан. Ол бүү чедипкинерин чедип алдырыгчы сыяларын сол-дунуң база улуг ролю ойнан. Пролетарияк интерна-ционализмниң принциптеринге шийги болурун бедик идея-линин үлөгөр-кижээ ол боду-нун бүү ажил-чорудулганы-биле көргүзүп келген. Солун редакция коллективинге, автор активинге коммунизм тургузар дээш демиселге чаа-ча чогаалдык чедипкинерин күрээдиң.

«Труд» солунуң редакция коллективин.

«Шын» солунуң чогаалдык коллективинге, автор активинге, бүү номчукудуларынга ча-зактын бедик шаңналы дээш чүрөктүн ханыннан дээш байыр чедирип тур бис. Совет Тыва-

ның ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидер ажил-агый болгаш культура тургузуушкунуң сорулгаларын күүсөдир талазы-биле партияның организациязының дузаламчызы болурун күрээдиң. «Журналист» журна.

Эртим эштер! «Шын» солуну тургустунганында бээр бежен чыл болганы-биле хол-байтыр «Советская Эстония» солунуң редакцияны изиг байыр чедирип тур бис. Си-лелерге акы-дүмүшүңи байырын дамыттышаан, бистик ынак Совет Төрүн чуртувустуң ча-гай чоруу дээш моон-дээ соң-гаар чогаалдык чедипкинерин болурун күрээдиң.

Областың партия организа-циязының, социалист Тыва-ның Дээди Сөвединиң болгаш чазактын дайныкчы орган «Шын» солунуң үндөүрлөгөн шийтирлерининден бээр бежен чыл болганы-биле хол-байтыр база чазактын бедик шаңналы «Хүндүлелдин Дем-дээ» орден-биле шаңнатканы холбайтыр Якутинин Жур-налистер эвилели, «Кым» со-лунуң бүү коллективилерге чүрөктүн ханыннан изиг байырын чедирбешаан, редак-цияның ажилдачы бүүрүңгө болгаш оң өг-бүлөңгө моон-дээ соңгаар улам үрө-түңдө-лүг ажилдаары, каң дег ка-дыкшылы болгаш хууууна амдыралына улуг аас-ке-жин күрээдиң.

Эртим эштер! «Шын» солуну журналистер! Даг-Алтай областың «Алтайлык чолман» солунуң бүү жур-налистерилерин болурун күрээдиң бежен чыл болганы-биле база республиканың «Шын» солунуң «Хүндүлелдин Демдээ» орден-биле шаңна-лыга холбайтыр чүрөктүн ханыннан изиг байырын чедир-ип, чагаай кадыкшылым, чо-гаалдык чедипкинерин кү-рээп тур бис.

Тываның ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидер талазы-биле үрө-түңдөүр ажилы дээш силерниң солуну-нарны «Хүндүлелдин Дем-дээ» орден-биле шаңнааныга холбайтыр Уба-Нур аймак-тың «Гергуунин намын» со-лунуң редакцияны изиг байыр чедирип, моон-дээ соңгаар улуг-улуг чедипкинерлиг бо-лурлары күрээдиң.

ТЫВА АССР-НИИ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

«Шын» солунуң бөлүн ажилданчыларын болгаш ИДЕПНЕЙЛИГ АЖЫЛЧЫН БАЗА НӨДДӨ БИЖИКЧИЛЕРИН ТЫВА АССР-НИИ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУНУН ХҮНДУЛЕДИ БИЖИИ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИИ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

Паразага хөй чылдарда үрө-түңдөүр ажилдагы дээш Тыва АССР-ниң культуразының ал-дарлыг ажилдачызы хүндү-лүг атты тысыры болза:

Салчак Кокаракович Самба-Люндупка — «Шын» солунуң хариысалгалыг секретарының оралакчызы;

Монгуш Дойнаевич Семенов — «Шын» солунуң Чөвү-Хемчи болгаш Ёвүр районнарда корреспондентизи;

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Секретары С. КРАСНЫЙ.

Кызыл хоорай, 1975 чылдын август 28.

«Шын» солунуң бирги номери үнгөн хүнден бээр 50 чыл холбайтыр солунуң ажилдачыларына, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүү номчукудуларынга «Труд» солунуң редакция коллективин, бистик бүү коллектив изиг байыр чедирип тур. «Шын» солун республиканың ажилчы чоннарынын шагдан тура эки өвүңү, сүмөлөкчизи болу берген. Совет эрге-чагырганың чыдарында Тываның чогу Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле экономикага бол-гаш культурага үндөш чар-тылгаларын боттандырап, амдыралды социалисттик эгел-дере бүүрүн-биле эле тургус-кан. Ол бүү чедипкинерин чедип алдырыгчы сыяларын сол-дунуң база улуг ролю ойнан. Пролетарияк интерна-ционализмниң принциптеринге шийги болурун бедик идея-линин үлөгөр-кижээ ол боду-нун бүү ажил-чорудулганы-биле көргүзүп келген. Солун редакция коллективинге, автор активинге коммунизм тургузар дээш демиселге чаа-ча чогаалдык чедипкинерин күрээдиң.

«Труд» солунуң редакция коллективин.

«Шын» солунуң чогаалдык коллективинге, автор активинге, бүү номчукудуларынга ча-зактын бедик шаңналы дээш чүрөктүн ханыннан дээш байыр чедирип тур бис. Совет Тыва-

«Шын» солунуң бежен хары-лааны-биле байыр чедирип тур бис. Республиканың экономика-зының болгаш культуразының улам-на чектелешкини дээш демиселге, ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидеринге, СЭКП-ниң XXV съездилеринге адал болурун саала-тырыг чөп-чаа чогаалдык чедипкинерин болурун редакцияның коллективинге, автор активинге күрээдиң.

ССРЗ-ниң Журналистер Эвилелинин баштаар чери.

«Шын» солунуң бирги номери үнгөн хүнден бээр 50 чыл холбайтыр солунуң ажилдачыларына, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүү номчукудуларынга «Труд» солунуң редакция коллективин, бистик бүү коллектив изиг байыр чедирип тур. «Шын» солун республиканың ажилчы чоннарынын шагдан тура эки өвүңү, сүмөлөкчизи болу берген. Совет эрге-чагырганың чыдарында Тываның чогу Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле экономикага бол-гаш культурага үндөш чар-тылгаларын боттандырап, амдыралды социалисттик эгел-дере бүүрүн-биле эле тургус-кан. Ол бүү чедипкинерин чедип алдырыгчы сыяларын сол-дунуң база улуг ролю ойнан. Пролетарияк интерна-ционализмниң принциптеринге шийги болурун бедик идея-линин үлөгөр-кижээ ол боду-нун бүү ажил-чорудулганы-биле көргүзүп келген. Солун редакция коллективинге, автор активинге коммунизм тургузар дээш демиселге чаа-ча чогаалдык чедипкинерин күрээдиң.

«Труд» солунуң редакция коллективин.

«Шын» солунуң чогаалдык коллективинге, автор активинге, бүү номчукудуларынга ча-зактын бедик шаңналы дээш чүрөктүн ханыннан дээш байыр чедирип тур бис. Совет Тыва-

«Шын» солунуң бежен хары-лааны-биле байыр чедирип тур бис. Республиканың экономика-зының болгаш культуразының улам-на чектелешкини дээш демиселге, ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидеринге, СЭКП-ниң XXV съездилеринге адал болурун саала-тырыг чөп-чаа чогаалдык чедипкинерин болурун редакцияның коллективинге, автор активинге күрээдиң.

ССРЗ-ниң Журналистер Эвилелинин баштаар чери.

«Шын» солунуң бирги номери үнгөн хүнден бээр 50 чыл холбайтыр солунуң ажилдачыларына, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүү номчукудуларынга «Труд» солунуң редакция коллективин, бистик бүү коллектив изиг байыр чедирип тур. «Шын» солун республиканың ажилчы чоннарынын шагдан тура эки өвүңү, сүмөлөкчизи болу берген. Совет эрге-чагырганың чыдарында Тываның чогу Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле экономикага бол-гаш культурага үндөш чар-тылгаларын боттандырап, амдыралды социалисттик эгел-дере бүүрүн-биле эле тургус-кан. Ол бүү чедипкинерин чедип алдырыгчы сыяларын сол-дунуң база улуг ролю ойнан. Пролетарияк интерна-ционализмниң принциптеринге шийги болурун бедик идея-линин үлөгөр-кижээ ол боду-нун бүү ажил-чорудулганы-биле көргүзүп келген. Солун редакция коллективинге, автор активинге коммунизм тургузар дээш демиселге чаа-ча чогаалдык чедипкинерин күрээдиң.

«Труд» солунуң редакция коллективин.

«Шын» солунуң чогаалдык коллективинге, автор активинге, бүү номчукудуларынга ча-зактын бедик шаңналы дээш чүрөктүн ханыннан дээш байыр чедирип тур бис. Совет Тыва-

«Шын» солунуң бежен хары-лааны-биле байыр чедирип тур бис. Республиканың экономика-зының болгаш культуразының улам-на чектелешкини дээш демиселге, ажилчы чоннарын коммунисттик езуга кижизидеринге, СЭКП-ниң XXV съездилеринге адал болурун саала-тырыг чөп-чаа чогаалдык чедипкинерин болурун редакцияның коллективинге, автор активинге күрээдиң.

ССРЗ-ниң Журналистер Эвилелинин баштаар чери.

«Шын» солунуң бирги номери үнгөн хүнден бээр 50 чыл холбайтыр солунуң ажилдачыларына, ажилчы болгаш нөддө бижикчилеринге, бүү номчукудуларынга «Труд» солунуң редакция коллективин, бистик бүү коллектив изиг байыр чедирип тур. «Шын» солун республиканың ажилчы чоннарынын шагдан тура эки өвүңү, сүмөлөкчизи болу берген. Совет эрге-чагырганың чыдарында Тываның чогу Коммунисттик партияның ууртуугазы-биле экономикага бол-гаш культурага үндөш чар-тылгаларын боттандырап, амдыралды социалисттик эгел-дере бүүрүн-биле эле тургус-кан. Ол бүү чедипкинерин чедип алдырыгчы сыяларын сол-дунуң база улуг ролю ойнан. Пролетарияк интерна-ционализмниң принциптеринге шийги болурун бедик идея-линин үлөгөр-кижээ ол боду-нун бүү ажил-чорудулганы-биле көргүзүп келген. Солун редакция коллективинге, автор активинге коммунизм тургузар дээш демиселге чаа-ча чогаалдык чедипкинерин күрээдиң.

«Труд» солунуң редакция коллективин.

«Шын» солунуң чогаалдык коллективинге, автор активинге, бүү номчукудуларынга ча-зактын бедик шаңналы дээш чүрөктүн ханыннан дээш байыр чедирип тур бис. Совет Тыва-

Найысылга Кызылда В. И. Ленин атты иш.

СЕКРЕТАРЬНЫҢ ДЕМДЕГЛЕЛИНДЕН

ССРЭ-нин Күрүмө шаңылыгы лауреаты, Тыва АССР-ин улуустун чогаалчысы, Социалистик Күч-ажылынын Маалымат көсүсү партия, хөй-нияти ажылдакчысы Салчак Калбаккөрекович Тока ажылынын, чогаалчысы амьдралынын-аа айы-биле, солун-биле сырый харылдаалык чораш. Партияны ажыл дээрге хижилер-биле, оларын ажыл-агыйык сорулгаларын күтү-сөзиринче мобилизастары, кижилерин илей-поли-тиктик деңгелин бедилери, чаа кижини төвирлээр, ни-тилед харылдааларын сайыраңгайыдарынын объек-тивтиг, субъективтиг аргаларын марксисич-ленинчи эр-теме үндөмөп, мерген ажылдаары-биле колбашкы хөй талаалык нарын ажыл. Мааңа партияны кол чепсекте-ринин, ону чоң-биле сырый холабаштарынын чепсекте-ринин, оларын чаалаа болуу дээрин эки бил-бишаан, С. К. Тока болуунун хөй талаалык, могаг-шылга чок ажыл-чорудулаагына солун дугайында улут сагыш салымшыкыны өлөргейлеп чорашын оң хун демделел-деринин каш-ла артыктыры, мында партия ажылдакчысы чогаалчынын долчу демделелдери көргүзүштөр.

1942 чыл. 11/20. Кежээки шаатарда ажыл үезинде «Шын» солунунун ажылдакчы-лары-биле бесса-чугаа.

а) Фронтуда, тылда маадыр-лыг чоруктарын үргүлчү чы-рыдып бижир.

б) Интернационалчы тема-ларны «Шынның» артыкты-рынга үзүткө чоң бижир. Дайын үезинде найырал шың-гы шылгалдааны тудуп ту-рар.

в) «Шынның» ажылдакчы-ларын чыгыш хөл, аът тран-спорту-биле хандыраарын чу-гаалашкан.

г) «Шында» бижир турар материалдар ханын чоң шың-чы, «Шынның» дылы чоңга билдингир болуп ужурулуп. Ылаңгыя өчүлдүрүлганын шы-нарын эжикидер, парлаңчы-ларнын билдин бедилер.

д) солун ажылдакчызы бо-луушкунардан чыдып илбас ужурулуп.

1942 чыл. IV/19. ТАРН ТН-ның Политбюроунун (хүн) айтырыгыларын бирээинге Каа-Хем кожуунда солун ча-гылыгынын кошкоң чоруп турарынын дугайында айты-рыг. Ычан Каа-Хемге берге-лер турган. Фронтунге хөй улус чораш.

1942 чыл. VII/18. Маңгун-Тайгаже командирорка.

Ычанга кожуунун бүгү өрөгелери 348, кижини 1535. Солун чагы: «Шын» 232, «Аревэ шы-ны» 332, «Нөл медээ» 135, «Правда» 1.

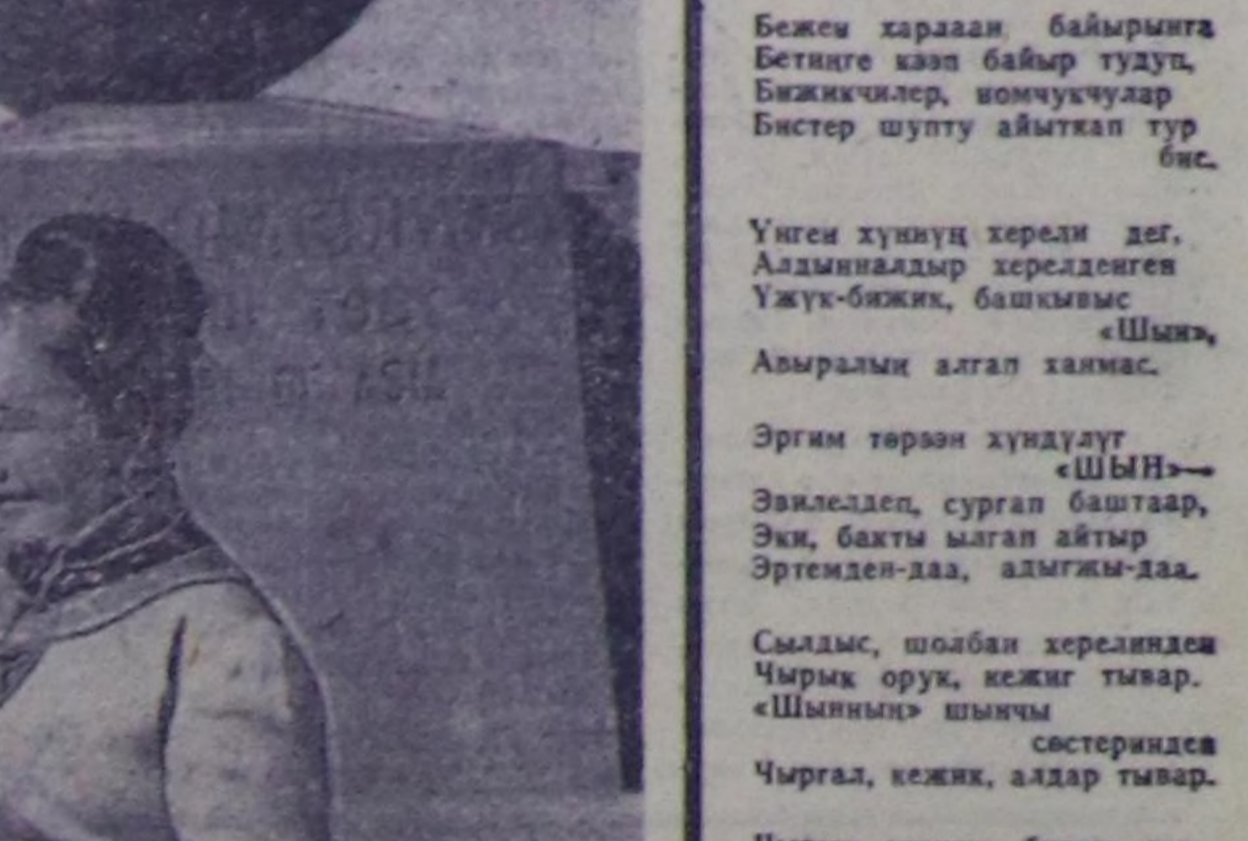
Чыгыш «Правдалыг» тур-гаш, нанчап орус сөске өөр-нир улус боор бис?

Тыва бижитини үжүктери орус үжүк-биле демей болга-ны байырланчыг. Ычангаш орустай билбес-даа болувет-са, ССРЭ чагыларын көвүдөт-көш, сааладыр номчуур-даа, орустай өөренир-даа бис дап харылааннар.

Чонун сагыш-сеткини чаң-гыс азай, ханын чүвени бистин тирилгөвистивө бээр күзөл-соруу ыракы Маңгун-Тайга-ның чонун база-ла шыа ал-ган.

Бо чылдың июльдуң чизези-биле алырга, ам чоңуң 88 хуузу бижитиг болган. А 1930 чылда бижитиг кижил-ер 7-ле турган.

1942 чыл. VIII/20. Кежээки шаатарда ажыл үезинде солуннар редакторлары-биле бесса-чугаа болган. В. И. Ле-нинниң 1918 чылда парлага дугайында чугаазыны бистин солуннарыстын ажылдак-чылары, ылангыя бо үезе, дайын үезинде база натап хандыр өөренир болгаш аныл-херекке удуртулга болуур ужурулуп.

1940 чыл. Июль 21, Ычанга-да Салчак Калбаккөрекович Тандыга сургакчылап чораш. Оң демделгези болза:

«Ножуунда бо чыгыш солун чагылыгынын планы 1090. Чагыл алганы 1600, оң ишти-нде «Бурунгаар» 133. Ам сорулга болза:

а) бижитки эки билр ин-тиччилерни чыгыш, арбанарга (10—20 өреге) ытыр-номчулгалар чорудаар;

б) чагаан солуннары эзе-ринге бүрүн чедирер;

в) чагылга чок кижилер-биле туснай, чаңгыстап ажыл кыллар.

1940 чыл VIII/10. Улут-Хем-че командирорка.

а) 1939 чылда кожуунга 120 «Шын» чагыттыңан бол-за, бо чылын 141 чагыттын-ган.

1940 чыл. VIII/24. Тес-Хем кожуунуңе командирорка.

Август 28-те О-Шынага су-музунда нам комитетиниң се-кретары ш Чыңдыгырынч чо-гаазы:

— Сумуда бүгү өреге 96. Сумунуң чагаан солуну 137. Солун чагыдыгы эки. — Солунушту 15 хангаш бир удаа алып-дыр бис, ча-мдыкта оон-даа үр болгаш не-лр. Ол нелрде солунуң эзери хары угда талаалык чыгыш солун алып—деп, хо-мудай араң чугаалады.

Бо айтырыгын черле шит-пирлөвезине хоржон деп чүве-ни О-Шынааның амьдыралы көргүстү.

Фронтун чоруп турарын, дайын үезиндеги ажил-агый-ның амьдыралында чаа бо-луушкуннары, чаа кижилер-нин бистин солуннарыны үр-гүлчү чырыдып бижир ужуру-луп.

Солун-сеткүүдүн кижил-дикчи салдарын чүте депсээрил — деп, Максим Монгушкочик сетки ханып чугаалып-дыр.—Шалдан бер-ле тыва араатарнын караң чырыдып, оларын эстетиктиг кыжылдыгына төлөп-тиг үзүүн солун кийрп кел-ген болгаш кирип турар.

— Боттарымыс база-ла со-лунга материалдары бижир турган бис. Улуустун аас чога-лыга сонургалымыс улут. Солунга парламенттин кыска шынар, үзүндүлери-даа ар-тистер эң баштай оон алгаш, көрүктүгө бараалгалып, сена-га ойнап тургулаан болуур ийин — деп, Кара-кыс Нам-затовна немең кагды.

Бүгү-ле ажил-амьдыралы Тыванын хөгжүм-ни тасты-рып берген хөй чыгыш бистин бо хоочун артистерини шы-нап-ла улустун аас чога-лы, ылангыя ырлары

КИЖИЗИДИКЧИ САЛДАРЛЫГ

Солунуштуң юбилейиниң бүдүзүндө РСФСР-нин болгаш Тыва АССР-нин улустун арти-стери Кара-кыс болгаш Максим Монгуштар-биле ужу-расхып, оларга чамдык айты-рыларын сазып, чугаалаш-кан бис. «Шынның» артып келген бежен чылдарын ор-уу дээр-те бистин культу-ра хөгжүдөвистин чылдары болуу дээрин олар дем-делгедилер.

— Солун-сеткүүдүн кижил-дикчи салдарын чүте депсээрил — деп, Максим Монгушкочик сетки ханып чугаалып-дыр.—Шалдан бер-ле тыва араатарнын караң чырыдып, оларын эстетиктиг кыжылдыгына төлөп-тиг үзүүн солун кийрп кел-ген болгаш кирип турар.

— Боттарымыс база-ла со-лунга материалдары бижир турган бис. Улуустун аас чога-лыга сонургалымыс улут. Солунга парламенттин кыска шынар, үзүндүлери-даа ар-тистер эң баштай оон алгаш, көрүктүгө бараалгалып, сена-га ойнап тургулаан болуур ийин — деп, Кара-кыс Нам-затовна немең кагды.

Бүгү-ле ажил-амьдыралы Тыванын хөгжүм-ни тасты-рып берген хөй чыгыш бистин бо хоочун артистерини шы-нап-ла улустун аас чога-лы, ылангыя ырлары

чыгыш, дыңап бижир талаа-зы-биле база энтузиастар дээр-ин билр бис. Шаа мыдыг чогаалдык бот-идеяйыңа ачымызда туснай номбар бе-зин бижиттини турары ола-ла болгай.

Уенин маны кайгамчык шапкын аларган. Маана хам-марыштыр Максим Монгу-шкочик мында деп олурду:

— Тываыстың дөвөскө-рүңге аът халгеленип алгаш, улус чоңга аян тудуп, оюн-контөрт көргүзүп чоруп тур-ган баштайгы чылдарга бе-даарга ам шынап-ла магалыг-дур. Хөй национал совет уран чүүл, оон штинде ангы-ангы улустарын уран чүүл бот-боттарын байтып, бир деңге хөгжүп турарын бүгү эскериш болур. Оон-биле чөргөдөш-тир интернационалчы харыла-лар улам калбарып турар. Бо-ла бүгү чаарылгалары бистин солунуус өөп өрт-пейн турар.

Бо чыл оларын амьдыра-лыңа чүчүң-биле онзагай болганын айт-сугалыг арти-стерини база онзаап айты-тылар. Максим Монгушкочик:

— РСФСР-нин улустун арти-сти деп бедик атты бо чы-лын бистин кайгымыс-аа тывыскамың өөрүшкүвөс

кызыгаар чок. Бистин өг-бу-левиске эң-не онзагай бо-луушкуннарын бирээни ол. «Дероу Уаала» деп уран-чечен фильмин тирттырарынын доозулганы, делегейин IX кинофестивалыңа ук кинонун киришкени, оон адын медээ шпальта чөткөп бистин шуттувуска онза өөрүчүт болгаш уттуңдурас.

Кара-кыс Намзатовна ола-ла айтырыгын мында деп хары-лаагы:— Бөдүүн тыва те-рөөң кижиниң кымы мен, барып-барып делегейин хө-рөкчөңөр чылдыңа. РСФСР-нин улустун арти-сти деп бедик атты менээ тывысканы деңгеп чөткөс улут аас-кежин. Не кижин болгаш, мөң урулга-рыннын, оларын ажи-төдө-ринин, черле ыңгаш деле-гейин урулгарынын аас-ке-жин, келир үези дөш чөткө кырыңга быжыг тайбын улам болурап турарыңа сеткилим ханар-дыр.

Чонунга бараан болуру — чолдун экин дээрин шын. Кара-кыс болгаш Максим Монгуштарын бүгү-ле амь-дыралы, ажил-төрө чоңунга бараан болуушкун-биле тулш холбашкан. Оларга бис чөргө-ларын бис.

Амьдырал кижин өөредир, бис оон кезеде хөйү көрүп, билш ап, чаңгыш чоруур бис. Шагда биче шамда со-лун деп сөстүн утказын беши хандыр бодалың, кулак даш-ты-биле өрттирип чорашымын билдирмес арга чок. Черле ыңгаш анза-ла сөс бүрүзүн беши кижин ыңгалдыр та че-жеки артир чоруур чүве. Анза-ла бир сонургаан чүве-нин (аап-саап, херектиг, херек чок азы херектен болган тава-рылда) солун! — дигалээр болгай. Ам шынап-ла сөөлүңде билиш келириңе ол шынап-ла бежен өвөс, херин уткалыг сөс аларган.

Ону хандыр бодал көөргө чүтлө ыа аал-чурт, хүнүнү амьдыралыңа эвес... бүгү чүрт иштиңде, албан ажилда, күрү-не херөңдө өөрүчүт, дүргөң болгаш черле калдыг медээлер турбас дээр. «Шынның» 50 харлаан оюнда оон ачы-дуаа-зын чүрөктин ханымыңдан сактып, бо каш олуртуну ном-чукулар-биле үлөкшөсөдүң.

Артистиң-ла «Шын» солун! «Шын» дээрге ленинчи «Прав-да», Совет алаактын «Извес-тия» солуннары-биле калы ат-таштажым-төрөдөшкөн, сорул-газы демей солун-дур. Солун бүгү чоң-биле сөзүдү харын салгалып, шыңчы, толугт хер-екти чугаалагып турар. Оон чоң-биле чугаалагып дылы дээрге ол ийиниң аразында улут көвүрүг-дур.

Солун-биле дем, харылдаа чөк чогаалчы-даа кайда боор.

Чогаалчы болуп үлө-херектиң аалыс дөзү-даа харын ында чүве-ле болгай. Баштайгы бо-растай бижитиниң азынчу шү-чүрөстөрүн-даа солунга ашы-рып турдувус. Мен бөдүм 1935 чылда № 9 «Шын» со-лунга «Мөң төрөң чүртүм» деп материал өккөп бээримге парлап каан. Өөрүчүңүн чүт дээр. Чоорту улам мергешип, өзүң-ле олурган. Харын со-зулд бодал келгеш: «Ах, чө-гөңиңиңи! Оода-ла ол чүт хандр боор дээрин беши эки билбес чорашым ол-дур ийин» деп ыдыр-даа мен.

1937 чылдагы «Шынның» бир номериге «Өргө-шөлө» деп шүдүүн парламентиниң атын мен. Ол шүдүк ыр бооп, ам-даа чурттай чоруртунга өөрүтү мен. Оон бер-ле шү-дүлүтириң, чогаалчың солун азыныңа уда-дараа парлап, чоңга бараалгалып келген мындыг ийин. Солунга парла-дар материалдарың дыл-до-маа чоорту улам болуураат, сайырап олурган болбайн аан. Чер-чер айы-биле чугаа бе-зин ангы-ангы болур болгай. Бо бүгүң чыгыш ажилдык, локтадын алыры беши белең эвөс херек.

Солун, журнал, ном деп чүве ымын-ла кезеде ча-рылбас өлүктүри. Олар мөңгө база башкым, өөрдикчим, сү-мөлекчим.

С. САРЫГ-ОД, Тыва АССР-ниң улустун чо-гаалчысы.

Чаарылбас ӨННУМ

Ченар-даштан яны-бүрү хевирлер оюп сиилбир ше-вер кижилер — тыва масте-лер уран чүүлдүн чаңчыл болган онзагай чүүлдерин ар-тырбышаан, найгамчык нарын чурумалдыг болгаш өске чүүл-дер-биле натапташпас бир ян-зының уран-шевер ажилдарын нылып турарлар. Тываның уран-шевер мастерлери бой-дустуң дриг амьтаннарының дуру-хевирлерин сиилп чү-рууру-биле алдаржаан.

Аал малын болгаш черлик амьтаннары бичин скульпту-раларга көргүзери-биле чөргө-лөшүр бистин мастерлери-вис амьдыралдан дөвөвилөп алган нарын хевирлерниң чүүлдерин уран-чечени-биле чогаалдып тургузарыңче шил-чип турар. Уран-шевер ажил-дары даштындан наксы өөр-гө онзагай ыңгалдар эскертин-мес, шупту-ла бир демей ыш-наш сагындары, херек кы-рында олар бот-баттарыңа дө-мөйлөшпөс, кижин бүрүзүнүң шилип алган ол онзагай аяны-биле ыңгалып турар.

ЧУРУНТАРДА: Тываның ус-шевер мастерлериңиң кыл-ган ажилдарының хевир-ри.

«Дамырактар каттышкаш, хем болур» деп тыва чоңун мерген үлөгер чугаазы бар. Чүтлө бойус эвөс, кижилерниң амьдыралыңа база мыдыг болуру чугаажок.

Тыванын күрүңн «Саян» аттыг уран талантлыгларыңдан кат-тышкы, 1965 чылда баштай «Чечек» деп ат-биле өкөктөлиң тургустунган. Ам иңча уран таланттыг, 60 ажил анык оолдар, кыстар хаара туттуңган. Бо үениң дургузуңа «Саян-ның» сураа чүтлө Тывада эвөс, өске-даа черлерде тарай бер-ген. Көрүкчүлериң эстетиктиг талаалын хандырып, хүн-дүктөлдө чаалап алган.

Ансамбльдиң киржикчилериңиң хөжөк чымак ыр-шоору, таалаачыг сыгыт, хөмөйиң, элгир чараш, аваныг кашпа-гай таны-смиң четкөй-барган черинге-ле көрүкчүлөр дикти-тиг алын чаксаашкылары-биле хүдөп алыр.

Чүтлө бо чылдан беши «Саян» ансамбль Казах, Кыргыз, Талжи, Туркмен ССР-лере, Чита, Благовещенск, Хабаровск, Владивосток хоорайларга болгаш Муруну Сахалинге аалдан чорашып, улуг үндөлдөп алган. Анык артистерини таланты-зы, аттыгын үнөш, кыш, чай чок кытыртайдыр ырлан башып чылдар кылаң сулау дымар деп, чылдан чымыч улам-на өзүп, чоңун сагыш-сеткилин ам-даа кызыгаар чок өөр-түр!

ЧУРУКТА: «Саян» ансамбль.

«Шынның» ЧЕМПИОННАРЫ

Хүрөш тываларың бурунгу шагалан бээр эң-не ымак спор-ту. Сөөлүг үезе ол улам сай-зырал турар. Ону национал спорт талазы-биле Сибирь бол-гаш Ыраксы Чөен чүк улуста-рының спартакнадынын про-грамманыңа кирген. Ычангаш якуттар, буряттар, хакас-тар, алтайлар тыва хүрөшкө күзөлдөң-биле хүрөшкө, оң аргаларын өөрсөп алган.

«Шын» солунуң редколле-гины тыва хүрөшчү улам сай-зыраңгайдыр, мөгелериң мергешилин бедилер сорул-галы 1962 чылдан бээр солун-унуң шаңылыг тургускан. Мар-гылавын чылдык-на делегей-ниң ажилчы чоңарының эп-сеткил каттыштырылааның хүмү май 1-де эрттерини док-тааткан.

Бирги маргылазы 1962 чылда эрттирген. Ону «Прав-да» солунуң баштайгы номери үңгөлдө бээр 50 чыл бол-ганыга болгаш Май 1-ге ту-раскааткан. Аңа республика-ның 32 шилдик мөгөн хүр-өшкөн. Алексей Кунак солунуң баштайгы чемпиону болган. 1963 чылда Куулар (амгы үезе Тыва АССР-ни Иштиң херектер министр-ствоунда ажиллап турар) чемпионы.

«Шын» солунуң шаңылы

дөш эртен хүрөш маргыла-ларың талантыңа мөгө Оор-жак Дамы 1965, 1966, 1967, 1968 чылдарга шүүлгөн. 1969 чылда үжүрлөшкөн. 1975 чыл-да база катан шүүлгөн. Ы-чангаш ол «Шынның» беш дакпыр чемпиону болуп турар. Солунуң шаңылы дөш бол-ган маргылазаларга эң-не хөй шүүлгөн мөгө бо. Ооржак Да-мыл эртен чымын Москваың Ленин ордениг төп хүн-культура институтун тергия эки дооскан, амгы үезе рес-публиканын профтехшколага эргелелини начальнигиниң ораакчымында ажиллап ту-рар. Ол хостуг болгаш самбо хүрөштерге ССРЭ-ниң спорт мастеринге кандидат. Василий Базыр-Тара ийн катал—1969, 1973 чылдарда чемпионын. Бо бистин республиканың эң шыраак мөгелериңиң бирээзи. Ол РСФСР-нин спорт мастери, Кызыл районуң «Х Улут ху-рал» комхозта болаачылап ту-рар. Ооржак Сендаш 1971 чылда, Лайып Кызыл-оол 1974 чылда «Шын» солунуң чемпиону болганыр.

«Шын» солунуң чемпионна-рыңа байырал таарыштыр ажилыңа чедишиңериң, амьдыралыңа аас-кежисти кү-зөлдөвөс.

Агаар

Бөгү республикага эдир бу-дугтаар, чагыс. Барың чүк угланымыңыңың латтын дүр-тени секундага 3—7 метр че-дер. Агаарың температуразы дагы районнарга 13—18, өске артыкларыңа 19—24 гра-дус чылг болур. Агаарың температуразы 21—23 градус эдир.

кинотеатрларга

АВГУСТ 29-ТА

«НАЙЫРАЛ»: «Бобба» (1-ги, 2-ги сериялары) 9.30, 12.20 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Шортаның айткылы-биле» 10.00, «Иван биле Мария» 11.40, 13.30, 15.20, «Улут аттракцион» 17.10, 19.00, 20.50 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Сусана бол-гаш хуулагалын биле» 10.00, «Ынакшылдың үнү» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Безононона-нын калымы» 15.00, «Саз-биле база сен чокта» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

ЧАЙГЫ КИНОТЕАТРГА: «Насима» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Илчак 667 000

Былда Шетипкин-Кравченко кузучуу бажы № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 24-63 редакторун орлаакчыларынын 35-24 пропаганда кылдыны 31-75 чарысалгалы секретарыны 23-35, партияга амьдырал кылдыны 37-13, культуру кылдыны 23-54 кезде амьдыгалы кылдыны 21-47 вазтуп кылдыны 23-54, чага кылдыны 41-27 информация база совет тургузуп кылдыны 20-60, корректорларын 27-41 бухгалтериянын 50-22, солун келбей баргалы 32-75

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүделелин Ном үлдүрө чер, солпграфия болгаш ном салымын талазы-биле өргөлдөвө типография. (Былда Шетипкин-Кравченко кузучуу, бажы № 1). ТС-00887.

«ШЫНГА»

Бежен караан байырыга Бетинге каап байыр тудуп. Бижичилер, номчукулар Бистер шупту айтыкп тур бис.

Үнөң хүнүң хереди дег, Адамналар херелдең Ужук-бижик, башкымыс «Шын», Амьрамы алган ханнас.

Эргин төрөң хүндүлүт «ШЫН» Эвилелдеп, сургал баштаар, Эки, бакты ылап айтар, Эртемен-даа, алдгаш-даа.

Сылдыс, шоабан херелиңде Чырык орук, кежик тывар. «Шынның» шыңчы сестеринде Чыргал, кежик, алдар тывар.

Чырык хүнүн бушам дег, Чырың, чымын хайырап кээр «Шынның» шыңчы херелдери Шылда күштү өргүдүп бээр.

Ленинче «Правданы» Ис-төрөң дуурамы «Шын», Чырың, чымын—шыңчы сөзү Чыда мыкаш өктүк-ле болууп

Леоид ЧАДАМБА.

ТЕЛЕ-ВИДЕНИЕ

АВГУСТ 29-ТА

МОСКВАДАН

9.00—Дамчыдыгалар про-граммасы.

9.05—«218-ки хүн». Докумен-талдыг телефильм. Ка-ленинград.

9.35—В. Маяковский «Дирек-терден артык дирек».

10.20—«Бистин үжөвүс». Со-циалистик Күш-ажылың Маалымат, «Эстония» шахтаың шахтери А. Т. Поарте дугайында.

10.50—«Хөгүт ноталар». Өң-үт.

11.05—«Бүтүблэ Олмий уеуражылааның шил-де маргылазы Нор-вегияны болгаш ССРЭ-нин чымын командла-ры. Ослодан дамчыды-га. Өңүт.

11.50—Медээлер.

12.00—Уруугарга фильм. Кыс-ка фильминин про-граммасы. Өңүт.

13.10—ССРЭ-ниң Эртемнер академиязың кор-респондент кеңигүү В. Г. Афанасев теле-орукчүлериң айтыр-ларыңа харылаар.

КЫЗЫЛДАН

13.40—«Бөгү манекен». Цирк программасы.

МОСКВАДАН

14.40—Хөй сериялыг уран-чечен телефильминин баш-тайгы көргүзүү. «Исте-гени билдигилер чору-дуп тур» 10-гу хө-рөк. «Харым согуз», 3-ку серия.

16.10—«Европага, сенээ тай-бы амьдырал дөш». Документалдыг теле-фильмин баштайгы көргүзүү.

17.10—«Сактымыкы». Фильм-концерт. Өңүт.

17.30—«Уе». Информастыг программа.

КЫЗЫЛДАН

18.00—Телемедээлер.

18.20—Телемедээлер.

18.30—«Экин, школа». Дам-чыдылга.

19.00—Киножурнал.

19.10—«Шахтернун аас-кежин». Дамчыдылга.

19.40—Чарлалар, реклама.

МОСКВАДАН

19.45—Хөй сериялыг уран-чечен телефильминин баш-тайгы көргүзүү. «Исте-гени билдигилер чору-дуп турар» 10-гу хө-рөк. «Харым согуз». Ушкү серия. Өңүт.

21.20—«Европа, сенээ тайбы амьдырал дөш». Доку-менталдыг телефиль-нин баштайгы көргүзүү. 22.20—22.30—Чапсар.

22.30—«Делегейин улуста-рың чогаалдагызы. Өңүт.

23.00—23.30—«Уе». Инфор-мастыг программа.

Редактор В. С. ШАРВАНИ.